

Wytyczne ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

1. Wykonawca robót zobowiązany jest zawrzeć **ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody osobowe** (w tym ochrona dla zadośćuczynienia, jako następstwa szkody na osobie oraz dla zadośćuczynienia dla bliskich osoby zmarłej) **i rzeczowe** oraz następstwa ww. szkód, w tym utracone korzyści, wyrządzone osobom trzecim, w tym Zamawiającemu powstałe w związku z wykonywaniem wszelkich prac będących przedmiotem umowy z limitem odpowiedzialności nie niższym niż **500.000,00 PLN** na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
2. Przedmiot ubezpieczenia powinien obejmować wszystkie czynności wykonywane w ramach umowy zawartej z Zamawiającym, a zakres ubezpieczenia powinien obejmować (z limitem nie niższym niż **500.000,00 PLN**, o ile nie zaznaczono inaczej):
  - a) szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, w tym powstałe po wykonaniu robót wynikłe z ich wadliwego wykonania,
  - b) odpowiedzialność cywilną za produkt / usługę,
  - c) szkody spowodowane rażącym niedbalstwem osób ubezpieczonych,
  - d) szkody w mieniu, na którym wykonywane będą prace w ramach kontraktu,
  - e) szkody we wszelkiego rodzaju instalacjach, z uwzględnieniem szkód następnych,
  - f) czyste straty finansowe (czyste szkody majątkowe), z uwzględnieniem strat / szkód spowodowanych brakiem dostępu lub ograniczeniem dostępu do nieruchomości lub pomieszczeń, brakiem lub ograniczeniem możliwości korzystania z rzeczy (z limitem nie niższym niż **100.000,00 PLN**),
  - g) koszty osób trzecich poniesione na usunięcie, demontaż lub odsłonięcie wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktu bez wad (z limitem nie niższym niż **50.000,00 PLN**).
3. **O ile** czynności wykonywane w ramach umowy zawartej z Zamawiającym **będą obejmowały poniższe elementy**, zakres ubezpieczenia powinien zostać rozszerzony (z limitem nie niższym niż **500.000,00 PLN**, o ile nie zaznaczono inaczej), o:
  - a) szkody wyrządzone przez podwykonawców, **o ile będą zaangażowani w realizację kontraktu**,
  - b) szkody wyrządzone winną umyślną w ramach kl. reprezentantów (z limitem nie niższym niż **100.000,00 PLN**), **o ile Wykonawca zatrudnia pracowników**,
  - c) szkody w mieniu w pieczy, pod dozorem, kontrolą ubezpieczonego, **o ile w związku z realizacją kontraktu będzie zobowiązany do pieczy itp. nad mieniem Zamawiającego**,
  - d) szkody wyrządzone przez pojazdy, w tym pojazdy wolnobieżne, maszyny budowlane, niepodlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu OC lub w zakresie nieobjętym obowiązkowym ubezpieczeniem OC, **o ile będą wykorzystywane w trakcie prac**,
  - e) szkody spowodowane wibracjami, wstrząsami itp. zjawiskami, **o ile mogą być wywołane prowadzonymi pracami**,
  - f) szkody wyrządzone przez młoty, kafary lub inne urządzenia o podobnym działaniu, **o ile Wykonawca będzie się posługiwał takimi urządzeniami**,
  - g) szkody powstałe podczas operacji załadunku / rozładunku, **o ile tego rodzaju czynności będą wykonywane w trakcie realizacji kontraktu**.
4. Limity odpowiedzialności wskazane w pkt. 2 i w pkt. 3 obowiązują na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
5. Ochrona obejmować będzie OC za szkody wyrządzone sobie wzajemnie przez współubezpieczonych, **jeżeli polisą odpowiedzialności cywilnej obok Wykonawcy będą objęci również inni Współubezpieczeni zaangażowani w realizację kontraktu**.

6. Dopuszcza się wprowadzenie udziału własnego/franszyzy redukcyjnej w wysokości nie wyższej niż 2.000 PLN dla szkód rzeczowych, ale dla czystych start finansowych oraz dla odpowiedzialności za koszty osób trzecich poniesione na usunięcie, demontaż lub odsłonięcie wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktu bez wad, franszyza redukcyjna będzie wynosić 10% wartości szkody min 5.000 PLN. Franszyza nie będzie miała zastosowania do szkód osobowych.
7. Wypadkiem uruchamiającym wypłatę z polisy (triggerem) powinno być błędne działanie lub zaniechanie albo zdarzenie bezpośrednio powodujące szkodę albo powstanie szkody w okresie ubezpieczenia, a roszczenia poszkodowanych będą mogły zostać zgłoszone przed upływem ustawowego terminu przedawnienia roszczeń.
8. Okres ochrony ubezpieczeniowej powinien rozpoczynać się nie później niż od daty rozpoczęcia prac / daty przejęcia terenu robót (cokolwiek nastąpi wcześniej) i trwać do czasu zakończenia prac przez Wykonawcę. W przypadku wydłużenia okresu realizacji umowy, okres ubezpieczenia wskazany w polisie powinien zostać odpowiednio skorygowany tak, aby obejmował cały okres realizacji prac przez Wykonawcę oraz okres dodatkowy.
9. W okresie obowiązywania gwarancji i rękojmi, Wykonawca zobowiązany jest do posiadania polisy odpowiedzialności cywilnej na warunkach nie gorszych niż opisane w pkt 1-7 powyżej. Zamawiający nie wymaga polisy dedykowanej.
10. Jeżeli umowa z Wykonawcą jest **zawarta na czas nieokreślony**, Wykonawca zobowiązany jest do zawarcia umowy odpowiedzialności cywilnej na warunkach wyżej określonych, na okres 12 miesięcy, po upływie których wymagana jest kontynuacja polisy na niezmienionych warunkach ubezpieczenia.
11. Zamawiający zastrzega sobie prawo do zgłaszania uwag i zastrzeżeń do przedstawionej mu przez Wykonawcę polisy, które to muszą zostać uwzględnione przez Wykonawcę przed finalnym podpisaniem umowy w takim zakresie, w jakim ryzyko związane z wykonywaniem prac przez Wykonawcę uzasadnia konieczność wprowadzenia takich zmian lub też zawiera zapisy niekorzystne dla Zamawiającego, a żądane zmiany nie wykraczają ponad standardy rynkowe obowiązujące w tym zakresie.
12. Wykonawca zobowiązany jest do przedstawienia zawartej umowy ubezpieczenia OC, po uwzględnieniu ewentualnych uwag zgodnie z pkt 11 wraz z udokumentowanymi płatnościami składki/ I raty składki, najpóźniej na 10 dni przed rozpoczęciem robót, oraz 10 dni po terminie płatności kolejnej raty składki.
13. W przypadku nie wywiązania się przez Wykonawcę z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC na wskazanych powyżej warunkach, Zamawiający jest uprawniony do zawarcia przedmiotowej umowy we własnym zakresie, na koszt Wykonawcy.

Wytyczne ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej projektantów, architektów lub inżynierów budownictwa

Wykonawca lub podwykonawca (jeśli Wykonawca sam nie będzie wykonywał prac projektowych) zawrze i będzie utrzymywać, **niezależnie od obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej architektów i inżynierów budownictwa**, ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej projektanta, architekta lub inżynierów budownictwa według poniższych wymogów:

1. Zakres ubezpieczonej działalności powinien obejmować wszelkie prace projektowe wykonywane w związku z realizacją Umowy.
  2. Umowy ubezpieczenia będą obejmować **odpowiedzialność cywilną ubezpieczonych za szkody w mieniu, na osobie oraz czyste straty finansowe** (tj. szkody niebędące następstwem szkód osobowych ani szkód rzeczowych) wraz z ich następstwami wyrządzone wskutek niedopełnienia obowiązków w związku lub w trakcie realizacji prac projektowych wykonywanych w związku z realizacją Umowy.
  3. Ubezpieczonymi w ramach umowy ubezpieczenia będą: **Wykonawca projektu**, jego podwykonawcy, dalsi podwykonawcy oraz w granicach swojej odpowiedzialności i z zastosowaniem odpowiedzialności wzajemnej Zamawiający.
  4. Zakresem ochrony powinny być objęte szkody wyrządzone na terytorium Polski wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania lub wskutek szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, włączając w to przypadki zbiegu roszczeń.
  5. Zakresem ochrony powinny być objęte nie tylko czynności związane z projektowaniem, ale także w związku z wykonywaniem nadzoru autorskiego.
  6. W przypadku korzystania z usług podwykonawców lub dalszych podwykonawców, ochrona ubezpieczeniowa powinna obejmować szkody, za które są odpowiedzialni podwykonawcy i dalsi podwykonawcy.
  7. Ubezpieczenia te muszą obejmować odpowiedzialność za (alternatywnie):
    - a. (claims made policy) szkody, dla których roszczenia zostaną zgłoszone w okresie realizacji Umowy, a także nie krótszym niż 12 miesięcy po zakończeniu okresów gwarancji zgodnie z niniejszą Umową. W okresie gwarancji, a także w okresie nie krótszym niż 12 miesięcy po jej zakończeniu Wykonawca lub podwykonawca (jeśli Wykonawca sam nie będzie wykonywał prac projektowych) zobowiązuje się zawierać polisy na kolejne 12 miesięczne okresy, na warunkach nie gorszych niż w niniejszych Wytycznych. Jeżeli umowa ubezpieczenia przewidywać będzie, że również zdarzenie będące przyczyną szkody (w szczególności działanie lub zaniechanie ubezpieczonego) powinno wystąpić w określonym czasie, to umowa ta powinna zawierać klauzulę zgodnie, z którą ochroną objęte są skutki zdarzeń zaistniałych od rozpoczęcia prac projektowych.
- albo
- b. (act committed policy) szkody wynikające ze zdarzenia (działania lub zaniechania ubezpieczonego) zaistniałego w okresie, co najmniej od dnia rozpoczęcia prac projektowych w związku z realizacją Umowy do dnia podpisania protokołu odbioru inwestycji bez zastrzeżeń, chociażby sama szkoda powstała lub została ujawniona, czy też roszczenie zostało zgłoszone po tym okresie, jednakże w granicach terminów przedawnienia określonych powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
  8. Suma gwarancyjna przewidziana w umowie ubezpieczenia nie może być niższa niż **500.000,00 PLN** na jedno i wszystkie zdarzenia.
  9. Okres ochrony ubezpieczeniowej powinien rozpoczynać się nie później niż od daty rozpoczęcia prac projektowych i trwać do czasu zakończenia prac przez Wykonawcę.
  10. Jeśli protokół odbioru inwestycji nie zostanie podpisany w planowanym dniu jego podpisania lub okres realizacji Umowy ulegnie wydłużeniu, Wykonawca jest zobligowany odpowiednio przedłużyć przedmiotowe ubezpieczenie.
  11. Przewidziany w umowie ubezpieczenia udział własny w szkodzie - franszyza redukcyjna, bądź integralna powinny być określone kwotowo i mogą dotyczyć wyłącznie szkód w mieniu i czystych strat finansowych oraz nie powinny przekraczać 50.000,00 PLN (słownie pięćdziesiąt tysięcy złotych) na jedno zdarzenie.
  12. Ochrona ubezpieczeniowa obejmie zakresem szkody wyrządzone w środowisku naturalnym z sublimitem odpowiedzialności nie mniejszym niż **50.000,00 PLN** na jedno i wszystkie zdarzenia.
  13. Ochrona ubezpieczeniowa obejmie również szkody wyrządzone w budowlach, budynkach wskutek ich osiadania, pękania itp. będącego skutkiem błędu w projektowaniu.

14. Ochrona ubezpieczeniowa obejmie także ewentualne koszty przebudowy, rekonstrukcji nawet wtedy, gdy nie doszło do wyrządzenia szkody w mieniu polegającej na jego uszkodzeniu lub zniszczeniu, a wznoszona budowla jest dotknięta wadą. Dodatkowo o ile rynek ubezpieczeniowy będzie oferował taki zakres ubezpieczenia na dzień jego negocjowania i zawierania, niniejsze ubezpieczenie powinno obejmować również rozszerzenie ochrony dla kosztów przeprojektowania z limitem (ponad franszyzę lub udział własny) nie mniejszym niż **50.000,00 PLN** (słownie sto tysięcy złotych) na jedno i wszystkie zdarzenia.
15. Ochrona ubezpieczeniowa obejmie również tzw. szkody seryjne tj. szkody spowodowane tym samym uchybieniem (działaniem lub zaniechaniem), traktując wszystkie szkody spowodowane tym samym uchybieniem, jako pojedyncze zdarzenie.
16. Zamawiający zastrzega sobie prawo do zgłaszania uwag i zastrzeżeń do przedstawionej mu przez Wykonawcę umowy ubezpieczenia, które to muszą zostać uwzględnione przez Wykonawcę przed finalnym podpisaniem Umowy w takim zakresie, w jakim ryzyko związane z wykonywaniem prac przez Wykonawcę uzasadnia konieczność wprowadzenia takich zmian lub też zawiera postanowienia niekorzystne dla Zamawiającego, a żądane zmiany nie wykraczają ponad standardy rynkowe obowiązujące w tym zakresie.
17. Wykonawca zobowiązany jest do przedstawienia projektów umowy ubezpieczenia OC projektantów oraz umowy ubezpieczenia, o której mowa w niniejszym Załączniku, po uwzględnieniu ewentualnych uwag zgodnie z pkt 16, wraz z udokumentowanymi płatnościami składki/raty składki, najpóźniej na 10 dni przed rozpoczęciem realizacji Umowy oraz 10 dni po terminie płatności każdej kolejnej raty składki.
18. W przypadku niewywiązania się przez Wykonawcę z obowiązku przedstawienia umowy ubezpieczenia na warunkach wskazanych w niniejszym załączniku, Zamawiający jest uprawniony do zawarcia przedmiotowej umowy we własnym zakresie, na koszt Wykonawcy.
19. Nie dopuszcza się stosowania wyłączenia ochrony ubezpieczeniowej dla szkód w pracach kontraktowych wykonywanych przez Wykonawcę.

Wytyczne ubezpieczenia ryzyk budowy i montażu (CAR/EAR).

UBEZPIECZENIE RYZYK BUDOWLANO (Construction All Risks "CAR") – MONTAŻOWYCH (Erection All Risks "EAR")

1. Wykonawca/Dostawca zobowiązany jest zawrzeć ubezpieczenie ryzyk budowy i montażu (CAR/EAR) w związku z realizacją prac budowlanych i/lub montażowych będących przedmiotem umowy.
2. Ubezpieczającym w ramach polisy CAR/EAR jest Wykonawca/Dostawca.
3. Ubezpieczonymi w ramach polisy CAR/EAR będą Inwestor/Odbiorca, Wykonawca/Dostawca, ewentualni Podwykonawcy i wszystkie inne strony formalnie zaangażowane w realizację umowy.
4. Okres ubezpieczenia powinien rozpoczynać się od daty podpisania umowy i trwać do czasu zakończenia prac przez Wykonawcę/Dostawcę (podpisanie protokołu odbioru końcowego lub w dniu przekazania do użytkowania). W przypadku wydłużenia okresu realizacji umowy, okres ubezpieczenia wskazany w polisie CAR/EAR powinien zostać odpowiednio skorygowany tak, aby obejmował cały okres realizacji prac przez Wykonawcę (podpisanie protokołu odbioru końcowego).
5. Przedmiot Ubezpieczenia powinien być zgodny z umową tj. Mienie ubezpieczone w ramach całkowitej wartości powinno obejmować wszystkie prace: transport, montaż, szkolenie, rozruch oraz testy.
6. Suma ubezpieczenia powinna być zgodna z wartością i zapisami umowy.
7. Zakres ubezpieczenia - standardowy zakres ochrony ubezpieczenia CAR/EAR powinien zostać rozszerzony

o następujące klauzule (w rozumieniu standardu *Munich Re*) **o ile będą miały zastosowanie ze względu na zakres prac objętych umową:**

- a) **Klauzula 001 - Strajków i niepokojów społecznych*** - z limitem co najmniej 50% wartości przedmiotu umowy.
*Klauzula pokrywa szkody powstałe w mieniu będącym przedmiotem umowy powstałe w wyniku strajków i niepokojów społecznych.
- b) **Klauzula 003 - Konserwacja prosta*** w okresie co najmniej 12 miesięcy.
*Klauzula obejmuje szkody które powstały w związku z wykonywanymi pracami gwarancyjnymi. Okres ochronny klauzuli rozpoczyna się po zakończeniu okresu obowiązywania klauzuli 004.
- c) **Klauzula 004 - Konserwacja rozszerzona*** w okresie co najmniej 24 miesiące.
*Klauzula obejmuje szkody które powstały w związku z wykonywanymi pracami gwarancyjnymi oraz szkody, które powstały w okresie realizacji kontraktu, ale uwidoczniły się już po oddaniu kontraktu
- d) **Klauzula 006* - Koszty pracy w godzinach nadliczbowych i nocnych, w dni ustawowo wolne od pracy oraz koszty frachtu ekspresowego** – z limitem co najmniej 20% wartości szkody.
*Klauzula pokrywa koszty opisane powyżej, które związane są z zaistniałą szkodą.
- e) **Klauzula 007* - Koszty frachtu lotniczego** z limitem odpowiedzialności ubezpieczyciela co najmniej 20% wartości szkody.
*Klauzula pokrywa koszty opisane powyżej, które związane są z zaistniałą szkodą.
- f) **Klauzula 013* – Mienie składowane poza miejscem budowy/montażu** z limitem co najmniej (wartość przedmiotu umowy ew. wartość składowanego mienia) PLN.
*Klauzula pokrywa szkody w mieniu związanym z budową, a składowanym poza miejscem prowadzonych prac.
- g) **Klauzula 100* - ubezpieczenie maszyn i instalacji podczas rozruchu próbnego lub testów** z limitem co najmniej 4 tygodnie lub tyle ile wynika z harmonogramu robót
*Klauzula pokrywa szkody, które powstaną w podczas przeprowadzanych rozruchów próbnych/testów w określonym terminie (jw). Klauzula przeznaczona dla maszyn, urządzeń i instalacji.
- h) **Klauzula 113 – Transport** z limitem na środek transportu w wysokości co najmniej (maksymalna wartość przewożonej maszyny) PLN.
*Klauzula pokrywa szkody powstałe podczas transportu mienia związanego z realizowanym kontraktem.
- i) **Klauzula 115/200 - ubezpieczenie szkód będących rezultatem błędów projektowych.**
*Klauzula pokrywa szkody powstałe wskutek wadliwego projektu. Szkody w wadliwie zaprojektowanych elementach nie są objęte ochroną.
- j) **Klauzula części wadliwych** z limitem co najmniej (30% wartość maszyny) PLN, pokrywająca szkody w ubezpieczonym mieniu powstałe wskutek wadliwego materiału, projektu lub wykonania. Ubezpieczyciel pokryje koszty wymiany lub naprawienia uszkodzonych lub zniszczonych części, wadliwie zaprojektowanych, wykonanych wadliwie lub z wadliwego materiału do w/w sumy ubezpieczenia na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia. Ubezpieczyciel nie pokryje jakichkolwiek kosztów poniesionych w związku z poprawieniem, ulepszeniem bądź zmianą wadliwego projektu, materiałów lub wykonania. Ubezpieczyciel nie pokryje również żadnych kosztów, o których mowa w niniejszej klauzuli, jeżeli szkoda nie wystąpiła.
- k) **Klauzula 116, 116/1 - ochrona dla ubezpieczonych prac kontraktowych przejętych przez Inwestora lub przekazanych do eksploatacji** do sumy ubezpieczenia kontraktu.
*Klauzula ma zastosowanie dla odbiorów częściowych

- l) **Klauzula 119 ubezpieczenie mienia istniejącego i/lub mienia należącego do Ubezpieczającego i/lub Inwestora/zamawiającego albo będącym pod ich opieką lub pod nadzorem** z limitem odpowiedzialności Ubezpieczyciela nie niższym niż 1.000.000 PLN. Można zrezygnować z tego limitu tylko przy pracach bardzo prostych takich jak malowanie, odnawianie itp, gdzie nie wykorzystuje się ognia.
  - m) **Klauzula 120 wibracje, usunięcie lub osłabienie elementów nośnych** z limitem nie mniejszym niż (wartość kontraktu) PLN
  - n) ***Klauzula 201 okres gwarancyjny** co najmniej 12 miesięcy z limitem nie mniejszym niż (wartość maszyny) PLN
*Klauzula dedykowana dla maszyn i urządzeń, pokrywa szkody powstałe w okresie gwarancji wskazanym powyżej
  - o) **Klauzula 218 – pokrycie kosztów odnalezienia przecieku** z limitem co najmniej 500.000,- PLN i limitem na prześwietlenie szwów nie większym niż 25%
  - p) **Klauzula usunięcia pozostałości po szkodzie** z limitem co najmniej 20% wartości kontraktu
  - q) **Klauzula przedłużenia okresu ubezpieczenia** co najmniej o 60 dni
*Klauzula gwarantuje automatyczne przedłużenie okresu ubezpieczenia w związku z przedłużeniem się terminu realizacji kontraktu bez dopłaty dodatkowej składki za ten okres. Należy takie przedłużenie zgłosić przed terminem zakończenia prac obowiązującym w polisie
  - r) **Klauzula wzrostu wartości kontraktu** z limitem co najmniej 130% początkowej wartości kontraktu zgłoszonej do ubezpieczenia
*Klauzula gwarantuje automatyczny wzrost wartości kontraktu zgodny z w/w parametrem tj. np. 30% bez konieczności dopłaty składki.
  - s) **Klauzula załadunku i rozładunku** limit taki jak w klauzuli 113
*Klauzula rozszerza zakres ochrony klauzuli 113 o załadunek i wyładunek
  - t) **Klauzula 72 godzin** – seria zdarzeń szkodowych powstałych w czasie 72 godzin na skutek jednego zdarzenia, traktowana jest jako jedno zdarzenie, co powoduje potrącenie tylko jednego udziału własnego
*Klauzula gwarantuje potrącenie z kwoty odszkodowania wartość tylko jednej franszyzy redukcyjnej tzw. udziału własnego w szkodzie, jeżeli przyczyna szkody będzie taka sama i zaistnieje ona w okresie 72 godzin np. szkoda powstała na skutek wichury, jeżeli odstęp czasowy pomiędzy jednym zdarzeniem, a drugim nie będzie dłuższy niż 72 godziny to Ubezpieczyciel przy wypłacie odszkodowania franszyzę redukcyjną tylko raz.
  - u) **Klauzula kosztów dodatkowych**, w tym wynagrodzenia ekspertów z limitem co najmniej 500.000 PLN
*Klauzula pokrywa koszty ekspertów angażowanych w sytuacjach spornych, którzy zostaną powołani przez Ubezpieczonego na etapie szkody każdorazowo w porozumieniu z Ubezpieczycielem. Można zrezygnować z tego limitu tylko przy pracach bardzo prostych takich jak malowanie, odnawianie itp, gdzie nie wykorzystuje się ognia.
  - v) **Klauzula koszty wynagrodzenia ekspertów** z limitem co najmniej 500.000 PLN
*chodzi o konieczne i uzasadnione koszty wynagrodzenia należne architektom, inspektorom, inżynierom konsultantom, pozostałe koszty ekspertów, które ubezpieczający jest zobowiązany ponieść w celu odtworzenia lub zastąpienia ubezpieczonego mienia (koszty te dotyczą odtworzenia mienia a nie konsultacji w sprawach spornych w przypadku szkody)
  - w) **Klauzula wyłączenia regresu do PWPW oraz pracowników PWPW**
*chodzi o wyłączenie możliwości dochodzenia do PWPW lub jej pracowników regresu w przypadku przyczynienia się do zaistnienia szkody
  - x) **Klauzula dotycząca tymczasowych / prowizorycznych napraw**
*Klauzula pokryje dodatkowe, niezbędne koszty i wydatki związane z wykonaniem tymczasowych / prowizorycznych napraw ubezpieczonego mienia w celu umożliwienia kontynuacji prac, w tym koszty i wydatki, które zwiększają całkowity koszt naprawy.
  - y) **Klauzula pokrycia szkód w dokumentacji** – limit 100.000,- zł
  - z) **Klauzula przerw w prowadzeniu robót** z limitem co najmniej 1 miesiąc na wszystkie przerwy w okresie realizacji kontraktu
*Klauzula pokrywa szkody powstałe w okresie przerwania prowadzenia prac kontraktowych (które są wyłączone z ochrony ubezpieczeniowej). Okres przerwy w prowadzeniu prac nie może być dłuższy niż ten określony w umowie ubezpieczenia.
  - aa) **Klauzula reprezentantów** dla potrzeb niniejszej umowy ubezpieczenia wyłączenie odnośnie umyślnej i rażącego niedbalstwa za które Ubezpieczający / Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność, ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do Członków Zarządu i Prokurentów Ubezpieczonego. Reprezentantem nie jest Kierownik Budowy.
*Klauzula pokrywa szkody powstałe z winy umyślnej i rażącego niedbalstwa, za wyjątkiem tych, które powstały z winy reprezentantów Ubezpieczonego tj. Członków Zarządu i Prokurentów.
8. Limity wyrażone kwotowo w klauzulach dodatkowych powinny obowiązywać na jedno i wszystkie

zdarzenia

w okresie ubezpieczenia.

9. **Polisa nie może zawierać wymagań** w zakresie zabezpieczeń p.poż w brzmieniu klauzuli 112 lub zgoda na klauzulę 112 w zakresie nie szerszym niż poniższa.
*Klauzula 112 uwzględnia wymogi w zakresie zabezpieczeń p-poż, które w treści są bardzo rozbudowane. W związku z powyższym wprowadzamy ograniczenie co do wprowadzenia przedmiotowej klauzuli, akceptując jednocześnie zapisy, iż „prace są prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami p-poż”.
10. **Polisa nie może zawierać klauzul ograniczających:**
Klauzula 108 – Zastrzeżenie dotyczące sprzętu, wyposażenia i maszyn budowlanych
Klauzula 109 – Zastrzeżenie dotyczące składowania materiałów budowlanych
Klauzula 111 – Zastrzeżenia dotyczące usunięcia pozostałości po szkodzie powstałej wskutek obsunięcia się ziemi
Klauzula 121 – Zastrzeżenia dotyczące fundamentów na palach i ścian szczelinowych, szczelnych i oporowych
11. Inwestor/Odbiorca zastrzega sobie prawo do zgłaszania uwag i zastrzeżeń do przedstawionej mu przez Wykonawcę/Dostawcę polisy, które to muszą zostać uwzględnione przez Wykonawcę/Dostawcę przed finalnym podpisaniem umowy w takim zakresie, w jakim ryzyko związane z wykonywaniem prac przez Wykonawcę/Dostawcę uzasadnia konieczność wprowadzenia takich zmian lub też zawiera zapisy niekorzystne dla Inwestora/Odbiorcy, a żądane zmiany nie wykraczają ponad standardy rynkowe obowiązujące w tym zakresie.
12. Wykonawca/Dostawca zobowiązany jest do przedstawienia zawartej umowy ubezpieczenia CAR/EAR, po uwzględnieniu ewentualnych uwag zgodnie z pkt 10.
13. Dopuszcza się wprowadzenie udziału własnego/franszyzy redukcyjnej w wysokości:
  - Nie wyższej niż 10% wartości szkody min 5 000 PLN maksimum 50.000 PLN dla szkód z klauzuli części wadliwych (należy dostosować do wartości kontraktu)
  - Nie wyższej niż 2 000 PLN w każdej pozostałej szkodzie
14. Płatność składki
  - a) Płatność składki lub jej pierwszej raty powinna nastąpić przed rozpoczęciem prac.
  - b) Wykonawca/Dostawca rozpoczynając prace powinien okazać Inwestorowi/Odbiorcy potwierdzenie płatności składki lub jej pierwszej raty.
  - c) W przypadku płatności składki w ratach, Wykonawca/Dostawca powinien dostarczyć potwierdzenie płatności kolejnych wymaganych rat najpóźniej na 7 dni przed terminem płatności raty składki określonym w polisie ubezpieczeniowej.
  - d) W przypadku braku dostarczenia potwierdzenia płatności kolejnych wymaganych rat najpóźniej na 7 dni przed terminem płatności raty składki określonym w polisie ubezpieczeniowej, Inwestor/Odbiorca dokona płatności składki, potrącając sobie kwotę opłaconej składki z najbliższej należnej faktury wystawianej na rzecz Wykonawcy/Dostawcy.
15. Wykonawca/Dostawca i Podwykonawcy zobowiązani są do przestrzegania zasad i wymagań określonych w polisie ubezpieczenia ryzyk budowlano-montażowych (CAR/EAR), w tym współpracy przy likwidacji szkód.

Słownik podstawowych pojęć

Ubezpieczający – każdy uczestnik realizacji procesu budowlanego lub montażowego zawierający umowę z Ubezpieczycielem opłacający składkę i, o ile nie umówiono się inaczej, uprawniony do otrzymania odszkodowania.

Ubezpieczony – każdy uczestnik realizacji procesu budowlanego lub montażowego, na rachunek którego została zawarta przez Ubezpieczającego umowa ubezpieczenia.

Obiekt budowlany – budynek wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi, budowla stanowiąca całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami, obiekt małej architektury lub tylko określone etapy ich budowy.

Obiekt montażowy – maszyny i urządzenia przeznaczone do montażu, linie technologiczne, kompletne urządzenia zakładów produkcyjnych, konstrukcje stalowe itp.

Roboty budowlano-montażowe – roboty polegające na wykonaniu obiektu budowlanego lub obiektu montażowego, a także odbudowie, rozbudowie, nadbudowie, przebudowie, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego lub montażowego, określone w kontrakcie Ubezpieczającego/ Ubezpieczonego z innymi uczestnikami procesu budowlanego.

Zgodnie z Ustawą Prawo Budowlane – roboty budowlane – to budowa a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego.

Sprzęt, wyposażenie, zaplecze budowy – wszystkie narzędzia wykorzystywane przy realizacji obiektu, sprzęt przeciwpożarowy, przenośniki, betonownie, generatory oraz obiekty tymczasowe takie jak pomieszczenia magazynowe, socjalne, warsztatowe, rusztowania, ogrodzenia, instalacja energetyczna i wodna itp.

Maszyny budowlane – maszyny posiadające własny napęd i obsługiwane przez operatora.

Teren budowy – przestrzeń, w której prowadzone są roboty budowlano-montażowe wraz z przestrzenią zajmowaną przez urządzenia zaplecza budowy.

Pozostałości po szkodzie:

- 1) uszkodzone lub zniszczone elementy ubezpieczanych obiektów,
- 2) części nie uszkodzone, które należy rozebrać i/lub usunąć przed rozpoczęciem naprawy uszkodzonych elementów,
- 3) obce materiały takie jak: woda, muł, glina itp. pokrywające i/lub wypełniające elementy ubezpieczanych obiektów, niezależnie od tego czy zostały przyniesione z zewnątrz, czy też pochodziły z terenu budowy.

Próby gorące – testowanie ubezpieczonego obiektu pod pełnym obciążeniem lub ruch próbny z użyciem mediów. Dla urządzeń wytwarzających lub przetwarzających prąd, próbami gorącymi jest podłączenie ich do sieci lub innego źródła zasilania.

Niektórzy ubezpieczyciele stosują następujący podział w ubezpieczeniu ryzyk budowy i montażu:

Ryzyko budowy - gdzie wartościowo przeważają roboty zimne, murarskie, betonowe,

Ryzyko montażu - gdzie przeważają wartościowo roboty montażowe: montaż konstrukcji z zastosowaniem spawania, zgrzewania, montażu tradycyjnego lub innego sposobu montowania oraz wykonywanie instalacji wszelkiego rodzaju, a także remonty, naprawa i konserwacja wyżej opisywanych obiektów.